

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 49:2009 „GYDYTOJAS
ENDODONTOLOGAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ“
PATVIRTINIMO**

2009 m. rugpjūčio 28 d. Nr. V-708
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymą (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099):

1. Tvirtinu Lietuvos medicinos normą MN 49:2009 „Gydytojas endodontologas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ (pridedama).

2. Pripažįstu netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1997 m. gegužės 28 d. įsakymą Nr. 304 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 49:1997 „Gydytojas odontologas endodontologas. Funkcijos, teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ (Žin., 1997, Nr. 55-1283);

2.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. vasario 20 d. įsakymo Nr. V-79 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 32-1030) 1.58 punktą.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ALGIS ČAPLIKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2009 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu
Nr. V-708

**LIETUVOS MEDICINOS NORMA
MN 49:2009**

**GYDYTOJAS ENDODONTOLOGAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR
ATSAKOMYBĖ**

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši Lietuvos medicinos norma nustato gydytojo endodontologo veiklos sritį, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši Lietuvos medicinos norma privaloma gydytojams endodontologams, jų darbdaviams, institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų profesinę kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

II. NUORODOS

3. Ši Lietuvos medicinos norma parengta vadovaujantis šiais Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099);

3.2. Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 35-855; 2004, Nr. 4-36);

3.3. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 102-2317; 2004, Nr. 115-4284);

3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1998 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. 91 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 74-1998 „Odontologijos kabinetai, klinikos. Higienos normos ir taisyklės“ tvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 20-529);

3.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl Bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 100-3192; 2003, Nr. 112-5031);

3.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 65 „Dėl informacijos apie pacientą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms teikimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 13-405);

3.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. 202 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47:1995 „Medicinos įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“ reikalavimų vykdymo“ (Žin., 2001, Nr. 29-954);

3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 11-388);

3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. V-136 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47-1:2003 „Sveikatos priežiūros įstaigos. Higieninės ir epidemiologinės priežiūros reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 29-1213);

3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. V-620 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 101:2003 „Medicinos prietaisų instaliavimo, eksploatavimo ir naudojimo tvarka sveikatos priežiūros įstaigose“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 103-4621);

- 3.11. Lietuvos Respublikos odontologų rūmų įstatymu (Žin., 2004, Nr. 4-35);
- 3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-219 „Dėl odontologijos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių“ (Žin., 2004, Nr. 57-2010);
- 3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-248 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 45:2004 „Infekcijos kontrolė odontologijos įstaigose: darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai, prietaisų, paviršių higieninė priežiūra“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 88-3236);
- 3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. V-624 „Dėl Odontologijos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 137-5006);
- 3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. V-712 „Dėl Odontologinės priežiūros (pagalbos) ir burnos priežiūros paslaugų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 155-5663);
- 3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V-738 „Dėl Grubių pacientų teisių pažeidimų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 157-5730);
- 3.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-679 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 42:2005 „Gydytojas odontologas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 110-4027);
- 3.18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-95 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 31:2008 „Radiacinės saugos reikalavimai medicininėje rentgenodiagnostikoje“ patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 22-819);
- 3.19. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-1270 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 47-1:2008 „Sveikatos priežiūros įstaigos. Higieninės ir epidemiologinės priežiūros reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 4-107).

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

4. Šioje Lietuvos medicinos normoje vartojami terminai ir apibrėžimai:

gydytojas endodontologas – gydytojas odontologas, baigęs endodontologijos rezidentūrą;

gydytojo endodontologo praktika – teisės aktų reglamentuota gydytojo endodontologo pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją atliekama odontologinė priežiūra (pagalba), apimanti dantų pulpos ir viršūninio periodonto audinių ligų profilaktiką, diagnostiką ir gydymą.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Gydytojo endodontologo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus vientisąsias universitetines odontologijos studijas ir trejų metų trukmės endodontologijos rezidentūrą. Užsienyje įgyta gydytojo endodontologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Teisė verstis gydytojo endodontologo praktika suteikiama asmeniui, teisės aktų nustatyta tvarka įgijusiam gydytojo endodontologo profesinę kvalifikaciją ir turinčiam teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią odontologijos praktikos licenciją verstis gydytojo endodontologo praktika.

7. Gydytojas endodontologas verčiasi gydytojo endodontologo praktika asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje licenciją teikti endodontologijos paslaugas.

8. Gydytojas endodontologas dirba savarankiškai ir bendradarbiaudamas su gydytojais odontologais ir gydytojais odontologais specialistais, kitais sveikatos priežiūros specialistais.

9. Gydytojas endodontologas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, šia medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis ir savo pareigybės aprašymu.

V. TEISĖS

10. Gydytojas endodontologas turi teisę:

10.1. verstis gydytojo endodontologo praktika šios medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

10.2. turėti gydytojo odontologo spaudą, išduotą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.3. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.4. konsultuoti pacientus, gydytojus odontologus, gydytojus odontologus specialistus, burnos priežiūros specialistus endodontologijos praktikos klausimais;

10.5. išduoti pagal savo kompetenciją asmens sveikatos pažymėjimus (pažymas) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

10.6. spręsti laikino nedarbingumo klausimus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.7. nustatyti žmogaus mirties faktą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.8. siųsti pacientus konsultuotis ir gydytis pas gydytojus odontologus specialistus bei sveikatos priežiūros specialistus;

10.9. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja Odontologų profesinės etikos kodeksui arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo endodontologo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

10.10. teikti pasiūlymus darbdaviui dėl paslaugų teikimo pacientui, gydymo ir darbo sąlygų gerinimo;

10.11. organizuoti burnos sveikatos gerinimo programų įgyvendinimą ir vykdyti jų priemones;

10.12. dalyvauti mokslinėje tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, naujų medicininių ir informacinių technologijų kūrimo ir diegime;

10.13. gauti darbui būtiną informaciją apie gydomus ir konsultuojamus pacientus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.14. gauti visą informaciją apie jo veiklą reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.

11. Gydytojas endodontologas turi ir kitų teisių, nustatytų kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais.

VI. PAREIGOS

12. Gydytojas endodontologas privalo:

12.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą;

12.2. laikytis gydytojo endodontologo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises, jų nepažeisti;

12.3. tobulinti savo profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

12.4. verstis gydytojo endodontologo praktika pagal kompetenciją, nurodytą šios medicinos normos VII skyriuje, laikydamasis nustatytų profesinių pareigų ir standartų, neviršyti šios kompetencijos, savo veikloje vadovautis galiojančiais teisės aktais;

12.5. mokyti pacientus sveikos gyvensenos, racionalios mitybos ir teisingos burnos priežiūros;

12.6. teikti informaciją apie pacientų sveikatos būklę, diagnozę ir gydymą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

- 12.7. taikyti tik įteisintus tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus;
- 12.8. pacientą atsiuntusiam gydytojui odontologui raštu pranešti konsultacijos rezultatus, tyrimo duomenis, rekomendacijas;
- 12.9. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities specialistą;
- 12.10. naudoti tik medicinos prietaisų saugos techninio reglamento reikalavimus atitinkančius medicinos prietaisus, kurie instaliuojami, naudojami ir prižiūrimi vadovaujantis Lietuvos medicinos norma MN 101:2003 „Medicinos prietaisų instaliavimo, eksploatavimo ir naudojimo tvarka sveikatos priežiūros įstaigose“;
- 12.11. tinkamai tvarkyti odontologijos praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, analizuoti savo darbo rezultatus, naudoti pažangius diagnostikos, gydymo ir profilaktikos metodus;
- 12.12. nustatyta tvarka teikti statistikos ir kitus privalomus atskaitomybės duomenis;
- 12.13. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

VII. KOMPETENCIJA

13. Gydytojo endodontologo kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs odontologijos studijas, endodontologijos rezidentūrą bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę endodontologijos mokslo bei praktikos pažangą.

- 13.1. Gydytojas endodontologas turi žinoti:
 - 13.1.1. veido ir burnos srities anatomiją, fiziologiją, žmogaus amžiaus periodų fizinę ir psichomotorinę raidą, lyties ypatybes, veido, burnos bei gretimų sričių organų patologiją, funkcijos sutrikimų, odontologinių ligų etiologiją, patogenezę, diagnostiką ir gydymą;
 - 13.1.2. užkrečiamųjų ligų profilaktikos priemonės, infekcijos kontrolę;
 - 13.1.3. aplinkos ekologijos ir higienos pagrindus;
 - 13.1.4. bendruosius visuomenės sveikatos principus;
 - 13.1.5. fundamentinės epidemiologijos pagrindus;
 - 13.1.6. Lietuvos sveikatos politikos pagrindus;
 - 13.1.7. mokslinio tyrimo planavimo pagrindus;
 - 13.1.8. pacientų teises ir pareigas;
 - 13.1.9. odontologinės priežiūros (pagalbos) organizavimo pagrindus ir sąlygas;
 - 13.1.10. sveikatos teisės, sveikatos ekonomikos bei vadybos pagrindus, sveikatos draudimo sistemas;
 - 13.1.11. saugos darbe ir sveikatos saugos organizavimą bei valdymo teisinius pagrindus;
 - 13.1.12. biomedicininį tyrimų etikos reikalavimus;
 - 13.1.13. profesinių ligų ir nelaimingų atsitikimų darbe profilaktikos tvarką, nustatytą Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų;
 - 13.1.14. aseptikos ir antiseptikos pagrindus;
 - 13.1.15. farmakologijos pagrindus, vaistų, susijusių su odontologijos praktika ir odontologinių ligų gydymu, farmakologiją;
 - 13.1.16. veido kaulų, žandikaulių ir dantų diagnostinę radiologiją, radiologinių tyrimų analizę;
 - 13.1.17. darbo su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais reikalavimus, radiacinio saugumo užtikrinimo sąlygas;
 - 13.1.18. dantų ligų profilaktikos programų projektų rengimą, programų įdiegimo organizavimą, efektyvumo vertinimą;
 - 13.1.19. dantų ir burnos ligas, jų diagnostikos, diferencinės diagnostikos ir gydymo principus;
 - 13.1.20. dantų patologijos ir paciento sveikatos ryšį.

13.2. Gydytojas endodontologas turi išmanyti:

13.2.1. dantų anatomiją, jų vystymosi, dygimo ir kaitos ypatumus;

13.2.2. pulpos-dentino komplekso ir periodonto audinių sandarą ir funkcijas;

13.2.3. veido–žandikaulių ir gretimų sričių organų (klausos, regos, nosiaryklės) anatomiją, fiziologiją ir patologiją;

13.2.4. endodontinių ligų etiologiją, patogenezę, kliniką, diagnostiką, gydymo ir profilaktikos metodus;

13.2.5. endodontinio gydymo komplikacijas, jų prevencijos ir gydymo galimybes;

13.2.6. pacientų, sergančių sunkiomis bendrinėmis ligomis, endodontinio gydymo ypatumus;

13.2.7. dantų ligų epidemiologijos pagrindus;

13.2.8. vietinio ir sisteminio poveikio medikamentus, medžiagas, kitas priemones, naudojamas odontologijoje;

13.2.9. infekcines ir paveldimas ligas, susijusias su burnos patologija;

13.2.10. paciento burnos protezavimo indikacijas, dantų protezų parinkimo kriterijus, racionalaus protezavimo ir implantologijos pagrindus, pagrindinius ortodontinio gydymo būdus;

13.2.11. ekstremalias organizmo būkles, jų diagnostikos, diferencinės diagnostikos, pirmosios pagalbos teikimo ir gydymo principus;

13.2.12. medicininės statistikos pagrindus;

13.2.13. psichologijos ir bendravimo ypatumus.

13.3. Gydytojas endodontologas turi gebėti:

13.3.1. įvertinti asmens sveikatos būklę, išsiaiškinti paciento sveikatos problemas, susijusias su dantų ligomis bei pulpos ir periapikalinių audinių patologija;

13.3.2. atverti ir suformuoti endodontinę ertmę, amputuoti ir ekstirpuoti pulpą, lokalizuoti šaknų kanalų įėjus, nustatyti šaknies kanalo darbinį ilgį, chemomechanškai paruošti šaknies kanalą, užpildyti šaknų kanalus, endodontinę ertmę laikiniais ir nuolatiniais užpildais, atlikti tiesioginį pulpos padengimą, pulpotomiją; darbo metu diagnozuodamas ir gydydamas ligas naudoti optinius prietaisus, ultragarsinį skalerį ir kt.;

13.3.3. suteikti skubią pagalbą dantų traumų atvejais, gydyti ir stebėti tokius traumuotus dantis;

13.3.4. atlikti apeksifikacijos procedūrą, taikyti įvairius endodontinio gydymo metodus, išsaugančius pulpos audinio gyvybingumą ir užtikrinančius apeksogenezės procesą;

13.3.5. atlikti dantų su sudėtinga topografinė anatomija, sklerozuotų, kalcifikuotų, su vidinėmis rezorbcijomis, perforuotų šaknų bei dantų, kurių šaknys kreivos, endodontinį gydymą;

13.3.6. pagal galimybes atlikti endodontinį pergydymą: iš šaknies kanalo spindžio pašalinti šaknies kanalo užpildą, svetimkūnį ir iš naujo užpildyti šaknies kanalą;

13.3.7. parinkti ir taikyti profilaktikos metodus bei profilaktikos priemones, mažinančias pulpos ir periapikalinių audinių ligų plitimą;

13.3.8. atlikti endodontinį gydymą taikydamas premedikaciją ir sąmoningą sedaciją įstaigoje, užtikrinančioje reanimacinę pagalbą;

13.3.9. atlikti vietinę nejautrą;

13.3.10. atlikti endodontinį gydymą esant bendrinei nejautrai;

13.3.11. atlikti endodontinį gydymą pacientams, turintiems psichinę ir fizinę negalią;

13.3.12. vertinti paciento burnos higienos būklę;

13.3.13. esant indikacijų, atlikti nesudėtingą nuolatinio danties ar šaknies rovimą;

13.3.14. analizuoti mokslinių tyrimų duomenis ir juos pritaikyti praktinėje veikloje;

13.3.15. atlikti vienašaknių ir daugiašaknių dantų endodontinės chirurgijos procedūras;

13.3.16. atstatyti danties kietųjų audinių defektus plombomis, įklotais, užklotais, laminatais, vainikėliais, paruošti danties šaknies kanalą kaištinio-kultinio įklotu įdėjimui, atstatyti danties kultį standartiniais ar individualiais kaištiniais-kultiniais įklotais;

- 13.3.17. nuimti ir uždėti laikinus ir fiksuotus dantų protezus.
- 13.4. Gydytojas endodontologas turi mokėti diagnozuoti:
 - 13.4.1. dantų raidos ir dygimo sutrikimus K00;
 - 13.4.2. gingivitą ir periodonto ligas K05;
 - 13.4.3. žandikaulių uždegimines būkles: periostitą, perikoronitą K10.2;
 - 13.4.4. apatinio žandikaulio išnirimą S03.0;
 - 13.4.5. burnos veido žandikaulių priešvėžį.
- 13.5. Gydytojas endodontologas turi mokėti diagnozuoti ir gydyti dantų, dantų pulpos ir periapikalinių audinių ligas:
 - 13.5.1. dantų kariesą K02;
 - 13.5.2. kitas kietųjų danties audinių ligas K03;
 - 13.5.3. pulpitą (simptominį, besimptomį) K04.0;
 - 13.5.4. pulpos nekrozę K04.1;
 - 13.5.5. pulpos degeneraciją (dentiklus, pulpos kalcifikatus) K04.2;
 - 13.5.6. neįprastų kietųjų danties audinių susidarymą pulpoje (antrinę ar ireguliarią dentiną) K04.3;
 - 13.5.7. vaikų dantų pulpos ir periapikalinių audinių ligas pieniniame, mišriame ir nuolatiniam sąkandyje, esant nesuformuotai šakniai ir neužsidariusiai šaknies viršūnei (apeksogenezės ir apeksifikacijos metodika) K04;
 - 13.5.8. simptominių viršūninių periodontitą K04.4;
 - 13.5.9. besimptomį viršūninių periodontitą K04.5;
 - 13.5.10. periapikalinį abscesą, susijusį su sinusu K04.6;
 - 13.5.11. periapikalinį abscesą, nesusijusį su sinusu K04.7;
 - 13.5.12. odontogeninės kilmės šaknies cistą K04.8;
 - 13.5.13. endodontinius, periodontinius pažeidimus;
 - 13.5.14. kitas ir nepatikslintas pulpos ir periapikalinių audinių ligas K04.9;
 - 13.5.15. dantų ir aplinkinių audinių traumas ir jų komplikacijas: danties lūžimą S02.5, danties išnirimą S03.

VIII. ATSAKOMYBĖ

14. Gydytojas endodontologas už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų atlikimą, Odontologų profesinės etikos kodekso nustatytų reikalavimų pažeidimą, profesinės kompetencijos viršijimą, pacientų teisių pažeidimus bei padarytą žalą paciento sveikatai atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
